

ב:

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

עין משפט ונר מצווה

מסורת הש"ס

(א) לקמן (טו. יט.) ט (ב) (ג) (ד) (ה) (ו) (ז) (ח) (ט) (י) (יא) (יב) (יג) (יד) (טו) (טז) (יז) (יח) (יט) (כ) (כא) (כב) (כג) (כד) (כה) (כו) (כז) (כח) (כט) (ל)

מה כי חבלי בגופו מה כי חבלי בפסונו. ממונו ה"ל לנפקת כרשא שכן דרך כול מקום נלשון מה לי להקדים הפשוט כדלכתבן בהמפקד (ב"מ דף טו.) מלאך המות מה לי הכא מה לי התם וכן ומה לי קטלה כולה מה לי קטלה פלגא וצאחיהו נשך (טס דף סג.) השתא דלמחר רבי ינאי מה לי הן מה לי דמיהן מה לי דמיהן מה לי הן נמי אמרין וי"ל דחבלא שייכא בגוף טפי ופשיטא לכן נקט כרשא חבל בגופו:

א כ"א מ"י ח"ג מלכות סנהדרין הלכה ג והלכה י: ב ב"מ ש"ב מלכות סנהדרין הלכה י סנה ע"ן ו' טו"ט"ע ח"מ פ"טין ג ט"פ"ג: בא ג מ"י טס פ"יה הלכה ח טמ"ס טו"ט"ע טס כ"ב ד מ"י ט"ז מלכי עדות הלכה א טמ"ט ע"ן קט טו"ט"ע ח"מ פ"טין ל ט"פ"ג א:

חוררה אור השלם

1. אב לא יצא הנזב ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במקראבת רעהו: שמהו כ"ז

מוסף רש"י

עירוב פרושיות כתוב באן. פסוק שהוא מפרשה אחת נתפרק בה, שאינו מקומה, דהיינו הוא זה פסוק ח"ו פ"ה היה ליה למתניהו דההא ק"ל, דלית טכ"ז פרשתא דפקודין בלא הודאה מתקנת מחייב (ג"ע) ר"ג בדרישה. נביקות כי האי גיטא לפיין את דבריו (יב"ח) קטב ע"ש. ובחקיקרה, בלתי יוס וצ"ל חש שיש.

שנאמר בכלל הלכת דהא נמי כתיב ויא' לא תנא דייני ממונות הוה אמרינא הך משום דכגווייהו כחז נקט להו ובעולם הוא דייני מלוה להכי תנא דייני ממונות ותנא ומה הן דייני ממונות גיולות וחבלות למעטי הודאות והולאות דלס' כן דכולן כמשמע כיון דתנא דייני ממונות ניסתוק: ולמאי בלכתא שירינהו תנא פרשום כתיב כן, דליכא למאן דלמחר בהגזל ע"ס (דף ק.) שהפרשיות הכתובות בלילה המשפטים מעורבבות הן שיש מקרא כתוב בפרשה זו שאינו יכול לעמוד בה אלא מפרשה אחרת הוא כגון אשר יאמר כי הוא זה (שמות כג) דילפינן מיינה (ב"מ ה.) מודה במקצת הטענה שבבעו כ"ו שכתב בשומר חנם לאו שאומר חנם ק"ל בשומרין א"ע"פ שלא הוהו במקצת מייבין לישבע הדודה מקצת הטענה אפרסת דלס' כסף תלוה ק"ל (שמות כג) דהמס הוא דבעינן הודאה במקצת ואי לא מודה כלום חזקה אס טענה המובע אמת לא היה יכול זה להשיב פניו נגדו ולומר לא הלויתם הלכת אפי' שבעה לא בעי אבל בפקודין דליכא גמילות חסדים מעי' פניו וכושר הכל ובעי שבעה והאי תנא דמתניתין אי סבירא ליה נמי דהאי אשר יאמר כי הוא זה בהלוואה משמעיה דר נאמר אלהים בהאי קרא דמשמע מומחין לשון שררה ורצונות דמיתרגמינן ראה נתתן אלהים לפרעה (ש"ס) לשון רצונות וליבעי מומחין: ואי קסבר, דהאי קרא לאו בשומע: שלשה מנלן. בהלוואה הא מתלתא אלהים נפקא לן לקמן (דף ג.) אלהים בהלוואה לא כתיב: משום דר' תינא, ותקנתא דרבנן הוא: בדרישה וחקיקרה. לרין לבדוק את העדים בלילה יוס בלחו שעה הלואה: שנאמר

ואין בית דין שקול מוסיפין עליהם עוד אחר הרי כאן עשרים ושלשה וכמה יהא בעיר ותהא ראויה לסנהדרין אמאי ועשרים רבי נחמיה אומר מאתים ושלשים כנגד שרי עשרות: גמ' אמו גזילות וחבלות לאו דייני ממונות נינהו אמר רבי אבהו מה הן קתני מה הן דייני ממונות גזילות וחבלות אבל הודאות והולאות לא וצריכא דאי תנא דייני ממונות הוה אמרינא דאפי' הודאות והולאות תנא גזילות וחבלות ואי תנא גזילות וחבלות ולא קתני דייני ממונות הוה אמרינא הוא הרין דאפילו הודאות והולאות והאי דקתני גזילות וחבלות כתיבי גזילות דכתיבי בגזילות היות אל האלהים חבלות מה לי חבל בגופו מה לי חבל בממונו תנא מה הן דייני ממונות גזילות וחבלות אבל הודאות והולאות לא ולמאי אימא דלא בעינן שלשה^א והאמר רבי אבהו שנים שדנו דייני ממונות לדברי הכל אין דיניהם דין אלא^ב דלא בעינן מומחין מאי קסבר אי קסבר^ג עירוב פרושיות כתוב כאן ליבעי נמי מומחין ואי קסבר אין עירוב פרושיות כתוב כאן שלשה למה לי לעולם ששית עירוב פרושיות כתוב כאן וברין הוא דליבעי נמי מומחין והאי דלא בעינן מומחין משום דרבי תינא ממונות ואחד דייני נפשות ובהקירה שנאמר

רבינו חננאל

ופקדינן חבלות נדפון לחבלות דממונו וקסבר עירוב פרושיות כתוב כאן ואפילו הודאות דכתיבי בהו אם כסף תלוה את עמי וגו' ויבואו בהן כל מה שכתיבו בפרשיות ואלה המשפטים מעורבין הן. וכי כתיב אלהים אכולהו הולאות הודאות הולאות עירובין ג' מומחין מפירו אפילו רבנן בהודאות הולאות דלא לבעי מומחין פרשום דר' תינא דאמר דבר חורה אחר דייני ממונות ואחר דייני נפשות בדרישה וחקיקרה

ממשפט אחד אלא שאינו רוצה לחזור מדברי המקשה דקאמר אי אין עירוב פרושיות כתוב כן לא משמעין ג' ומומחין ממשפט אחד וה"מ כי היכי דילפינן דרישה וחקיקרה ממשפט אחד נילף נמי לענין ג' ומומחין אפי' מן דלית ליה עירוב פרושיות וי"ל דמשפט אחד להשוות דייני ממונות לדיני נפשות קאמי ולא להשוות דייני ממונות אהדי דלקרא דלעיל קאי דכתיב (טס) מכה מכה ישלמוהו ומכה אדם יומת וכתיב בחריה משפט אחד וגו' ותדע דלקמן (דף טו.) בעי גזירה שזה דהיטב היטב ולא ילפינן דייני נפשות מהדדי לענין דרישה וחקיקרה מדכתב משפט אחד ומיהו ע"כ אין ראיה משם דא"כ מיקשה לרמי בר חמא אליכא דרבי אבהו ולרבי יוחנן דלית להו משפט אחד אפי' להשוות דייני ממונות אהדי אלא איטרין היטב מטעם דלקמן דליכתיבניהו דחמנא כדלר' וא"ת אכתי לענין מומחין מיהא נילף דייני ממונות מדיני נפשות כמו לענין דרישה וחקיקרה וי"ל מדכתב רחמנא מומחין גבי גזילות ש"מ דלגבי הכי לא ילפינן דייני ממונות מדיני נפשות אבל קשה למאן דלית ליה עירוב פרושיות מומחין דכתב רחמנא גבי דייני ממונות למ"ל ושם לענין מומחין אין ללמוד דייני ממונות מדיני נפשות כיון דסגי בשלשה וז"ע כל הך מיילי דחשיב לקמן בפ' אחד דייני ממונות (דף ג.) מה בין דייני ממונות לדיני נפשות אמאי לא משוינן להו ממשפט אחד יהיה לנס': א' קסבר עירוב פרושיות כתיב כאן ליבעי נמי מומחין. מפורש בהגזל קמא (ב"ק דף ק.)

כאן דבין הוא דליבעי ג' מומחין

לביע נמי מומחין

מדתביב אלהים וצפרק המגרס (ניטין דף פה:) ממעט להו מדכתבי לפניהם ולא לפני עכו"ם ולא לפני הדיועות וי"ל דהתם ממעטינן מלפניהם משום דלפניהם קאי אלהים דהכא כלומר לפני הידיין המפורשין בנקום אחר ומיהו בניטין (טו) פ"ס דבנוערס משום דקאי אשבעים וקנים הכתובים בנפק פרושיות משפטים שעלו עמו להר כי הן סנהדרין ונראה לפרש דבניטין לענין מיילי דכפיה איירי דלחכי מייתי לה דלכיי אשכח לרבי יוסף דהוה ימיב וקא מעשה אגיטין אמר ליה והאנן הדיועות אנן אבל אלהים לאו אמילי דעשוי מייירי אלא בדין בעלתא והא דמשמע ליה מיילי דעשוי מלפניהם משום דדרשין לקמן (דף ג.) מאשכחא שנים אלו כלי הידיין דשדין בהן שימה: שנאמר

לביע נמי מומחין. ממה דמשמע ה"ל דממעטינן הדיועות מדכתבי אלהים וצפרק המגרס (ניטין דף פה:) ממעט להו מדכתבי לפניהם ולא לפני עכו"ם ולא לפני הדיועות וי"ל דהתם ממעטינן מלפניהם משום דלפניהם קאי אלהים דהכא כלומר לפני הידיין המפורשין בנקום אחר ומיהו בניטין (טו) פ"ס דבנוערס משום דקאי אשבעים וקנים הכתובים בנפק פרושיות משפטים שעלו עמו להר כי הן סנהדרין ונראה לפרש דבניטין לענין מיילי דכפיה איירי דלחכי מייתי לה דלכיי אשכח לרבי יוסף דהוה ימיב וקא מעשה אגיטין אמר ליה והאנן הדיועות אנן אבל אלהים לאו אמילי דעשוי מייירי אלא בדין בעלתא והא דמשמע ליה מיילי דעשוי מלפניהם משום דדרשין לקמן (דף ג.) מאשכחא שנים אלו כלי הידיין דשדין בהן שימה: שנאמר